

PLF-mytt

PERSON- och LOKALHISTORISKT FORSKARCENTRUM OSKARSHAMN

Ordföranden har ordet

Jag vill påminna om vår studieresa till Växjö den 24 april. Glöm inte att anmäla dig senast den 18 april. Även de som är bosatta i Växjö med närområde är välkomna, men måste anmäla sig till mig eller Anders T. för att betala entre och boka bord till lunchen. Påstigning under resans gång är möjlig, men det måste meddelas var påstigning sker. Se ytterligare påminnelse om resan på nästa sida.

Ett välbesökt årsmöte hölls den 14 februari. Jag får tacka för förtroendet att vara ordförande ytterligare ett år. Tre

av styrelsemedlemmarna hade av sagt sig omval. De avtackades med blommor men kommer även i fortsättningen att ha viktiga arbetsuppgifter i vår förening. Nya i styrelsen blev Birgitta Dahleman, som kommer att ha hand om våra biblioteksfrågor och Leif Rydström, som tar hand om sekreterarens arbetsuppgifter. Han får hjälp av Edit Carlsson, som dessutom besvara brevfrågor. Vi hälsar de nya styrelsemedlemmarna välkomna. Nedan presenterar vi PLF:s styrelsemedlemmar.

Hälsningar Christina

PLF:s styrelse

Stående fr. vänster: Anders Thunberg, Anders Rotviker, Birgitta Dahleman, Jan-Olof Dillström, Christina Dannesäter och Gunnar Håkansson
Sittande fr. vänster: Britt Maria Ekstrand, Sam Blixt, Ingvar Karlsson och Leif Rydström
Saknas: Edith Karlsson

Studieresa till Växjö Emigrantinstitut och Smålands Glasmuseum

Ordinarie föreningsmöte utgår, då vi har en studieresa till Växjö Emigrantinstitut och Smålands Glasmuseum lördagen den 24 april. Se annons i januarinumret.

Några hålltider:

08.00 Buss avgår från IK 70-grillen (Idrottsplatsens parkering)

Du har möjlighet att ta upp särskilda frågor i bussen på väg till Växjö.

10.00 Besök på Emigrantinstitutet

13.30 Lunch

14.00 Smålands Glasmuseum

17.00 Åter till Oskarshamn

Vi planerar också att arrangera en anbyttardag i Virserum den 28 augusti tillsammans med Kronobergs Genealogiska Förening och Virserums hembygdsförening. Upplysningar om detta kommer i PLF:s augustinumner.

Styrelsen

PLF:s styrelse och uppdrag under verksamhetsåret 2002/2003

Namn	Uppdrag	Telefon	E-post
Christina Dannesäter	ordförande	0491 - 240 47	gillberga@hogsby.se
Anders Thunberg	v. ordförande	0491 - 76 64 11	anders.0491766411@telia.com
Leif Rydström	sekreterare	0499 - 131 88	leif.rm@privat.utfors.se
John-Olof Dillström	kassör	0491 - 919 22	
Sam Blixt	dataansvarig	0491 - 151 28	sam.blixt@telia.com
Britt Maria Ekstrand	ansvarig för brevfrågor	0491 - 186 55	bm.ekstrand@telia.com
Anders Rotviker	materiellfrågor	0491 - 620 11	anders.rotviker@telia.com
Birgitta Dahleman	biblioteksansvarig	0491 - 181 01	birgitta.dahleman@telia.com
Ingvar Karlsson	styrelseledamot	0491 - 180 22	ikn@telia.com
Edith Karlsson	vice sekreterare	0491 - 930 14	gote_edith@privat.utfors.se
Peter Danielsson	suppleant	0470 - 831 29	odengatan@hotmail.com
Gunnar Håkansson	suppleant	0491 - 175 83	
Evald Pettersson	valberedning		
Sven-Åke Fogelqvist	valberedning	0491 - 154 93	
Dagmar Svensson	valberedning	0491 - 138 83	

PLF-nytt, medlemstidning för Person- och Lokalhistoriskt Forskarcentrum, Oskarshamn.

Utkommer fyra gånger per år. Upplaga 1400 exemplar.

Manus till artiklar och andra skriftliga bidrag sändes till

PLF, Box 23, 572 21 OSKARSHAMN

eller E-postadress: anders.0491766411@telia.com

PLF har numera också en hemsida. Du kan enklast nå den genom adressen **come.to/plf**.

Bidrag kan också sändas till e-postadress: plf.oskarshamn@telia.com

Utdrag ur artiklar får göras med angivande av källa och författare.

PLF-nytt nr 70 utkommer den 11 augusti.

I redaktionen: Anders Thunberg (ansvarig utgivare), Curt Holm och Maj Holm.

Årsmötet den 14 februari

Den 14 februari hade PLF sitt årsmöte och ca 50 medlemmar mötte upp i församlingshemmet. När de formella punkterna hade avverkats debatterades den avgående styrelsens förslag om att utse en hedersledamot. Efter diskussionen beslöt årsmötet att inte biträda förslaget.

Valen utföll enligt följande:

Christina Dannesäter omvaldes till ordförande för ett år

Anders Thunberg omvaldes till vice ordförande för ett år

Edith Carlsson, Anders Rotviker och Ingvar Karlsson omvaldes till ordinarie ledamöter i styrelsen för två år

Leif Rydström nyvaldes för två år

Birgitta Dahleman nyvaldes som suppleant i styrelsen för två år

Gunnar Håkansson fyllnadsvaldes som suppleant i styrelsen för ett år

Gun Sternersson omvaldes som revisor för ett år

Birger Einarsson nyvaldes som revisor för ett år

Allan Bladh omvaldes som revisorsuppleant för ett år

Evald Pettersson och Sven-Åke Fogelqvist omvaldes som valberedare för ett år

Eleonore Svensson nyvaldes som valberedare för ett år

Britt Maria Ekstrand, Ingvar Karlsson och Christina Dannesäter utsågs till ombud vid riksstämman i Östersund den 13 - 15 augusti.

Ett förslag om att budgeten för 2003 och förslaget till budget 2004 skulle följa med PLF-nytt i samband med kallelse till årsmötet bordlades och hänsköts till styrelsen för behandling i god tid till nästa årsmöte.

Efter mötesförhandlingarna berättade Malte Blaxhult om emigrationen från Vena och Kristdala under rubriken Amerikakofferten. Ett uppskattat föredrag fick avsluta ett lyckat årsmöte.

Val vid det konstituerande mötet den 18 februari

Vid det konstituerande mötet den 18 februari förrättades följande val:

Anders Thunberg valdes till redaktör för PLF-nytt

Leif Rydström valdes till sekreterare och

Edith Carlsson till vice sekreterare

John-Olof Dillström valdes till kassör och ansvarig för post och postgiro och

Britt Maria Ekstrand utsågs till hans medarbetare

Sam Blixt och Anne-Charlotte Thunberg utsågs till ansvariga för datorernas program och mjukvaror

Edith Carlsson valdes till ansvarig för brevfrågor och Maj Holm till hennes medarbetare

Britt Maria Ekstrand valdes till ansvarig för sökning via e-post och

Anders Rotviker och Ingvar Karlsson till hennes medhjälpare.

Britt Maria Ekstrand valdes till gruppleddare för bouppteckningsgruppen och

Dagmar Svensson till hennes medhjälpare

Anders Rotviker valdes till materielansvarig

Birgitta Dahleman valdes till ansvarig för PLF:s bibliotek och stadsbibliotekets datorer med vidhängande PLF-information

Birgitta Dahleman, Christina Dannesäter och Sam Blixt valdes till representanter för ÖG-gruppen

Birgitta Dahleman, Gunnar Håkansson och Peter Danielsson valdes till suppleanter

Britt Maria Ekstrand och Sören Träff valdes till ansvariga för att iordningsställa och köra i gång datorerna i lokalen vid Kristineberg.

Sänkt pris på

Den lilla socknen i Det Stora Sverige

av Gunnar Källenius

Nu 150 kronor + porto

Beställningar kan göras via e-post

plf.oskarshamn@telia.com eller

majviolah@brevet.nu eller

per telefon 0491 - 138 04

Nytt material till

ForskarCentrum i Kyrkhult!

ForskarCentrum i Kyrkhult kommer att från den 1/4 2004 uppdatera beståndet av mikrokort. Det är SCB:s utdrag ur födelse-, vigsel-, dödböcker fram till 1933 samt församlingsböckerna för 1930 som kommer att finnas tillgängliga för våra besökare. Förhoppningen är att det innan sommaren ska bli möjligt att hitta nya och gamla släktingar i alla Sveriges församlingar.

SKATTER OCH FOGDAR

När det svenska riket någon gång på 1000-talet hade enats under en för alla dess delar gemensam konung, måste denne hur liten hans stab var, familjen inräknad, på något vis garanteras ett tillräckligt underhåll. För att i säkerhet kunna färdas inom riket och utöva sin myndighet behövde han ett antal beväpnade följeslagare som skydd samt ett antal tjänare för de dagliga sysslorna inom "hovet". För kungamaktens underhåll användes avkastningen från de i landet spridda kungsgårdarna i det s.k. Uppsala öd, där konungen och hans följeslagare kunde bo och arbeta under sina färder i riket.

Det ålåg bönderna att ge kungen och hans män mat och logi samt hästfoder. Förmodligen krävdes också leverans av matvaror och andra förnödenheter till närliggande kungsgård, om gårdens egna förråd inte räckte till. Detta kallades "gästning".

I äldre tider förelåg även skyldighet att, när kungen så begärde, ställa upp med skepp och krigsfolk till den s.k. "ledungen". De år, då krigiska företag inte var aktuella, utgick i stället en ersättning i form av matvaror såsom korn, fläsk och smör samt en summa penningar. Detta kallades "skeppsvisten".

Gästningen och skeppsvisten utkrävdes så småningom varje år och blev således en bestående skatt, som kom att utgöra stommen till "jordeboksräntan", dit även hästfodringen hänfördes.

"Årliga hästar" var en gammal skatt, som belastade böndernas ekonomi. Tanken bakom denna pålaga var att varje bonde under en natt om året skulle utfodra åtta hästar. Detta omvandlades senare till en avgift i penningar ibland utbytt mot en viss mängd spannmål. Hästfodringen var en synnerligen orättvis skatt, eftersom den fattige bonden drabbades mycket hårdare än den rike.

Vid slutet av 1200-talet var kungamakten fast etablerad och rikets förvaltning hade under åren ökat i omfattning i så stor utsträckning, att man på nytt måste göra en översyn av "kronans" försörjning.

I Sv. föfattn.saml. kan man läsa följande:

Vid den så kallade "Allmännelig Herredag" härstädes beviljade Rikets Ständer till Kronans understöd:

I:o Alla Bergverk utan undantag

II:o Strömmarna eller sjöarna.

1:o Hjelmaren med den ström, som löper åt Eskilstuna och in uti Mälaren in uti Saltsjön med ränta av alla Fisken i Sund och Fjärdar, undantagandes Byarnas

självägare.

2:o Wettern, Motala å till Roxen, därifrån ned till Glan, vidare ned till Norrköpingsström men, hela Bråviken ut i havet, vilka anses såsom Kronans enskilda Ägor samt att alla där befintliga kvarnstillen och fiskerier göra Kronan ränta.

3:o Wernern med strömmen Trollhättan ut i Saltsjön, varest alla, som där bygga, skulle göra Kronan ränta.

III:o Alla Norrländska och Finska strömmar, där huvudfisken äro av Lax, Ål. Sik och Id.

IV:o Ränta av alla huvudfisken i Svenska och Finska skärgården samt av alla dem, som där ligga till fiskeri.

V:o All stubbejord i skogen varav hemman kunna byggas.

Därjämte beslöts en allmännelig jordasyn och ransakning över hela Riket; markland och öresland med dess ränta av allt Upland bestämda; Tunne- och kappemål med dess vikt utstakade; Öster- och Westergötland samt Småland lagda I åttingar, tolftingar och sextingar med deras beräkning och beskattning med mera;

Helgeands Holms I Stockholm Beslut
i Konung Magnus Ladulås's tid
i Juni månad år 1282

Under 1300-talet började man utkräva extra skatter för speciella ändamål, gårdar i varor och gälder i penningar.

I konung Gustav I:s tid blev på herremötet i Vadstena 1524 beviljat, att en allmän jordebok skulle upprättas, i vilken all Kronans ränta och uppbörd skulle skrivas upp samt hur många skatte-, krono- och frälsebönder det fanns i varje län. 1551 ansåg sig konungen föranlåten att på nytt deklarerera, att alla malmberg i landet skulle lyda under Kronan. (De privata ägarintressena blev dock tillgodosedda.) Han hävdade även att alla ägor, som låg obrukade, tillhörde Gud, Konungen och Kronan, troligen i nu nämnd ordning.

För bergsbruket var kontrollen över skogstillgångarna nödvändig. Även vattenkraften var intressant som skatteobjekt.

Gustav I:s reduktion av kyrkans egendomar gjorde slut på det andliga frälset, vars gårdar i huvudsak drogs in till Kronan med undantag för sådana hemman, som under de 73 närmast föregående åren av adeln hade donerats till kyrkan och vilka nu återlämnades till den förre ägaren. Resultatet blev att Kronans godsinnahav ökade från 5,6 till 28,5% av hela antalet hemman. Där ingick då Vasaättens arvegods, vilket konung Gustav

hade ökat ut genom indragning av gods inte bara från kyrkan utan även från adeln ofta genom mindre nogräknade metoder. För adelns del innebar detta, att dess ägande endast ökade från 20,7 till 21,4%. Skatteböndernas andel minskade samtidigt från 52,4 till 50,1%.

Uppbörden av kronoutskylder förrättades på landskapslagarnas tid terminsvis och på särskild stämman, vilket nu ändrades och anpassades efter lokala förhållanden m.m. samt med hänsyn till möjligheten att transporter skattepersedlarna till av överheten bestämda platser.

När fogden avslutat uppbörden skulle han som regel omedelbart leverera influtna penningar till kungliga räntekammaren. Övriga persedlar behandlades enligt instruktioner för olika ändamål. En del såldes och inbringade ännu mera kontanter till räntekammaren, andra byttes till mera begärliga varor. En mycket stor del av matvarorna levererades till slott och kungsgårdar, medan en del lagrades i de kungliga varuhusen eller anförtrodde till av konungen betrodda köpmän för försäljning, när priserna var gynnsamma för export.

1500-talets bokföring var omständlig och svåröverskådlig. De första reglerna för redovisningens uppställning kom i 1547 års förordning, som särskilt inskräppte vikten av att de olika årsredovisningarna hölls åtskilda, att skatteprestationerna specificerades, att mantalet angavs, att de olika uppbörderna summerades var för sig samt att böckerna skulle vara prydligt förda.

Konung Gustav misstrodde ofta på goda grunder sina fogdar och den 25 mars 1551 skrev han ett brev från Gripsholm till Per Brahe, Axel Banér, Erik Slang och Olof Larsson så lydande:

"Vår synnerliga gunst etc. Effther thet käre herr Peder, Axell, Erick och Oloff, att vij förnimme så store och groffue tiuffve- och förräderestycker uttåff en stor part aff våre fougter och andre, som vårt haffue hande emellan och besynnerligen aff thenn ilfundige och listige jutehop, som här äre uti landet, och kunne vij väll tänckte, att någre Juther haffue varit udi rådth med thenn affvickne förrädere Mårten Hansson, hvilcke ännu her i rikett till effventyrs oförvarandes någett förräderij achte ath anstiffe."

Mårten Hansson var fogde över S:t Eriks prebendegods i Uppsala och tidigare inte skyldig till "sådan tiuffuestycker", men hade under några år uppburit 130 läster spannmål. som han sänt till Sigtuna, Uppsala och Stockholm för vidare leverans enligt konungens order. Han hade i stället med hjälp av en "hoop Juther, som Lage Bragde tillhörde", sålt allt på marknaderna och

köpt guld eller växlat till sig guldmünt för betalningen och därefter tillsammans med jutarna flytt ur landet. Eftersom Mårten sålt spannmål för 11-12 öre/spann beräknade kungen, att fogden hade försnillat omkring 15-16000 mark. (Källa: Riksregistr.)

Av detta och andra brev framgår att Gustav I även oroades av den rikliga förekomsten av danskar i riket. Gustav nöjde sig inte med att mana sina herremän till noggrann uppsikt över fogdar och danskar utan sände även ut sina egna kontrollanter:

"Stormechtigeste landzfurste och herre, her Gustaff, Sverigis, Götis och Whendis etc. konung minom allernådigste herre utij all underdanighet tillhände."

Så lyder utanskriften till ett brev, som Gustav I fick från sin utsände "spion", Gudmund skrivare. Denne hade fått konungens uppdrag att undersöka "huru alle fougter, både E. Kon:e Ma:ttz och herremendz, hvar besynnerligen utii thenne landzende Småland emott menige man sig förholle och skicke etc."

Gudmund försäkrar sedan att han efter sitt ringa förstånd och av hela sitt hjärta skall fullgöra sitt uppdrag samt att han föga har hört om Kungens egna fogdar (i våra trakter a.o.e-fogden på Grönskog) än att de mestadels behandlar allmogen väl, när de själva är närvarande.

Fogde i Tuna län var Nils Persson, i Sevede och Aspeland Peder Fux, i Ambyrd och Stranda Joen Småläning och i Norra och Södra Möre Joen Elofsson Skrivare.

I fortsättningen skriver Gudmund:

"Men för:ne Niels Persson är icke offte i heradett utan i Vestergötland och setter en galen underfougte i sin stadt, som under tiden sielsint nog handler med en dell och annen etc. Peder Fux haffuer sin egin broder tiil underfougte, benämpd Jören Fux, en förtvifflade skalk emott bönderne och mest alle hans Karle äre Juter, och ther som Ers Kon:ge Ma:tt ville verdiges lathe kalle then hopen dädhan, våre väll för nödenner, förty the göre föga gagn utan gå ifrå then ene bonde till then andre och förtäre up alt thet bonden haffver till matt eller drijk, och så lenge the eller sådant selskap är utij the herader eller andre, dierffves hvarken presten eller bonden för reddoge klage på fougten eller hans karle, endog the göre hundrade skalkheter, ther man aldrig kan få vetta, förän fougten bliffver aff med befallningen och med rette borde alle som sådane selle effterfölgte hade och koma dhädan med och skickas andre i staden igen, när ny fougteskifte bliffver; Elliest hvar the gamble bliffve alltid tilstädes. fougte effter fougte. bliffver theris skalkhet alltid fördoldt, och Peder Fux ferdas

icke offte utti befallningen, utan ligger uppå sin gårdh, Hagelzrom, och the andres juter bestellte utij heraden huru them synes. Hvad legenhet och tilfelle är om för:ne Hagelzrom gård, vill jag videre giffue E. Kon:e Ma:tt tilkenne, när Gudt vill jag komber up medt registren.

Um then Joen Smålenninge hörer man ännu föga till, effter han är så nyss komen, utan handlar väll med allmogen och alltid är till foott hos them i Fagerhult och Krågzmåla sogner och haffuer ingen affvelzgårdh.

Allernådigste Herre, then juten Christiern Iffuarsson, som then befallning tilförende hade, borde ock icke heller städes (tillåtas) ath bliffvue i then landzeden förty han gör stoor myterij emellan bönderna och fougten later siig fast vare viiss och förständigere än then andre, menendes ath komma i samma befallning igen; dhertill bruker han stoor jacht epter rådiur, slår under siig alle äger han öffuerlange kan både i skäriegården och upå landett och haffuer han öffver 70 miölkkekiör, utan oxer och ungnött, som bevisligt är, och skall nu tage then framlidne Mikell Olsons quinna till hustru igen, som haffuer annat tolkit och så mykin booskap.

Allernådigste Herre, Joen Scriffuere opå Barcustorp handler ganska väll i sin befallning, både med en dell och annan som E. Kon:e Ma:tt stadthollere på Calmarne, Germund Svensson, väll skall ock bäre vitnibyrdh till etc.

Videre allernådigste Herre kan (jag) icke heller sanningen dölie för E. Kon:e Ma:tt, ath alle the herremendz fougter, som godz haffue her nidre i Smålandh, handle ganske skarpt och hårdeligen med theres bönder och mest med the stiffue stedzlöre och sacköre, effter alle haffue Kon:ge saker medt theris bönder, och en partt (av) theris fougter haffue nyligen lagt opå, ath theres bönder skole årligen göre them en hielp med sengecläder, som är Jacob Tur(e)sson, Nils Ryning etc. ther knarkes ock mykit om; män ther emott giffue the them stortt tilfelle till all olydighet och genstörtighet, förbiudandes ath the platt ingen svare skole, anten till hest eller gest, skiutzferd till E:N:H., pennningar eller annat, utan theris egne husbönder. Samelunda giffue ock en partt them loff till skiute rådiur, besynnerligen her Ture Trolles landbofougte i Upvidinge herat, benempd Niels Jute, haffuer giffuit her Tures och Gerd Jönssons landboor, mer än 100 bönder i för:ne herade (loff) skiute rådiur och hiorten medt, om the finnen (finnen den), ther om ock itt stortt spliitt äre mellan skattebönder och landbönder ath then ene skall haffue mere friijhett och vilkooor än then andre etc."

Slutligen följer en lång harang, där Gudmund betygar sin trohet inte bara mot konungen utan även mot den-

nes "höglöflige och elskelige furstinna" och vidare mot "de unga Liiffzerffherrar" (livsarvherar, d.v.s prinsarna), vilka han tillönskar ett stadigt och långvarigt regemente till evig tid.

Datum aff Beckzedda i Östreherade
5 augusti anno etc. 1551

E. Kon:e Ma:tte
underdonigste tjänaere
Gudmund Seriffvere
(Sigill)

Originalbrevet finns i Upsala universitets bibl.hand-skriftssamling.

Före 1533 hade skatten från Stranda m.fl. härades uppburits av fogden på Kalmar slott. År 1551 bildade Handbörds, Stranda, Aspelands och Sevede härader ett gemensamt fögderi. 1544-1555 utgjorde Handbörd och Stranda härader ett självständigt fögderi, men där-efter blev Stranda eget fögderi med Strömserum som fogdesäte. De båda häraderna återförenades 1560 och lades under Borgholms slott med Strömserumsfogden som närmaste myndighet, men redan 1561 återgick man till den gamla ordningen. Källa: "Det medeltida Sverige"

För konung Gustavs arv- och egetgods i Småland fanns en särskild fogde, som residerade på Grönskog i Flise-ryd. Denne förvaltade år 1526 aoe-jorden i Handbörds, Stranda och Möre härader samt på Öland, tillsammans 250 gårdar och torp. Detta var i stort sett det jordinne-hav i östra Småland, som redovisas i Israel Birgerssons jordebok av år 1351 och som genom arv förts vidare till Stureätten och därifrån till Wasaätten och Gustav I. Jordeboken från 1531 visar att fögderiet utökats med konungens egna arvegods, Kronobäcks kloster-gods och en del inköpta egendomar. Under 1530-talet lades även Skänninge nunneklosters och Linköpings biskopsbords landbor i Småland under Grönskog. Källa: "Det medeltida Sverige"

Övriga källor:

Sv. Författningssamling

RSV: De svenska skatternas historia.

Curt Holm

Det är hög tid

att anmäla dig till Studieresan till Växjö

Lördagen den 24 april med busstart från
IK-70 grillen klockan 08.00

ring Christina tel. 0491-240 47 eller

Anders tel. 0491-76 64 11

Bouppteckningsgruppen i Kristineberg

Weine Nilsson och Sören Träff studerar bouppteckningar

På översta våningen i ett av höghusen i Kristineberg håller PLF:s Bouppteckningsgrupp till. Deltagarna läser och matar in uppgifter som hämtas i bouppteckningar från 1700-, 1800- och början av 1900-talet i Handbörds härad till PLF:s Databas. Redaktör Anders Thunberg och jag var på besök där tisdagen den 24 februari.

Det första man blir imponerad av är den otroligt vackra utsikten över Östersjön och båtarna, som kommer in och lämnar hamnen här i Oskarshamn. Lika imponerade blir vi när vi hälsar på de 12 medlemmar, som läser uppgifterna från bouppteckningshandlingarna och vidare matar in dem i databasen. De flesta texter är svårtydliga på grund av den handstil, som brukades på den tiden speciellt under 1700- och det tidiga 1800-talet. Det är Britt-Maria Ekstrand som är ledare för gruppen. Hon hjälper till att tyda den gamla stilen, då hon har haft lätt för detta och har med sina flera år i arbetet fått rutin. Hon presenterar sig blygsamt som "stöttepelare".

Vid kaffepausen talar vi om vad som är bra och roligt med denna arbetsgrupp. Jo vi har en social kontakt. Vi tycker vi gör något meningsfullt och hjälper dem som släktforskar, och vi hjälper också kommande genera-

tioner, som kan hitta sina rötter genom dessa arkiv. De får också en uppfattning om familjernas inventarier och priserna på lösegendom, djur och sådant, som fanns i hemmen eller på gårdarna på denna tid.

En annan av medarbetarna är Dagmar Svensson. Hon har varit med i valberedningen i många år, men har nu avböjt vidare omval, då hon på grund av sin ålder (82 år) tycker sig ha rätt att dra sig tillbaka. Hon har varit med från starten av PLF och har en mycket stor vana att läsa gammal skrift. Dagmar

i den andra gruppen, som samlas på onsdagarna för mata in uppgifter från kyrkoböckerna. Tack Dagmar, för Din imponerande arbetsinsats!

Vid kaffebordet talar vi också om gamla ord, som kan vara svåra att översätta till nutidens språk. Vad menas med **änke- och pupillkassa**? Jo, vi kommer fram till, att detta kan vara någon särskild kassa, avsatt för änkor och föräldrarlösa barn, som behöver ekonomiskt stöd från samhället d.v.s. "örönmärkta" pengar i fattigvårdens kassa.

Vi får verkligen tacka dessa människor, som hjälper till i PLF utan någon som helst ersättning, men så är det ju med alla som arbetar i en ideell förening.

Jag vill så sluta med en historia. Källan är anteckningar från Hjorteds församling år 1877. Där läser vi följande: För fattighusets del förekommer ständigt många olika slags utgifter, bl a för inköp av kalk, troligen för sanitära ändamål på grund av befarade epidemier, och ett "nattkjerl af kopper" inköptes av "koppersmeden" för kr 6:82. Ett par år senare måste detta lagas, viket kostade 3:50.

Christina Dannesäter

Ny i styrelsen
Birgitta Dahleman
ansvarig för biblioteket

Ny i styrelsen
Leif Rydström
sekreterare

Svar till Britt Edenholm.

Verkligen trevligt när läsekretsen hör av sig på olika sätt. Du frågar om "VargKalle" i Hornsötrakterna, Hornsö masugn och Din släkt från Långemåla och Trändenäs.

Jag Christina Dannesäter håller på att dokumentera bl.a Trändenäs, Ruda m fl byar, men arbetet tar sin tid. Järntillverkning på 1750-talet hade med kungliga förordnande gått ut med: Den som ville starta ett järnbruk hade rätt till den mark där det fanns myrmalm samt skog till kol. Vid denna tidpunkt var det endast adliga som hade makt och talan.

I Hornsö fanns naturtillgångarna myrmalm, skog och vattenkraft. En mäktig man; statssekreterare och friherre Fredrik von Hegart ägde stora jordegendomar i Högsby kommun bl.a. Berga Gård och Ruda Gård. Han inriktade sig nu på att starta järntillverkning på lämpliga platser i Högsby, Fågelfors och Långemåla församlingar varav Hornsö blev en av platserna.

Hornsö Byalag har framställt en dokumentation av den orten, en mycket intressant bok som speglar Hornsö genom tiderna. Kontaktperson för Hornsö Byalag är Jan-Erik Johansson Tel: 0499 / 320 05.

Beträffande Ruda Gård, som också denne von Hegart ägde, finns en släkt av fransk börd med titeln apotekare. Kanske man kan få fram samband med dina rötter här. Rudadokumentationen kommer så småningom att finnas på Biblioteket i Högsby, Hembygdsföreningen Hornsberg, Högsby och Bötterum, Långemåla, Läns museet i Kalmar m fl ställen.

"Vargkalle" har fortfarande i dag levande släktingar i Stubbemåla. Hornsö, Hjorted och Misterhult har dokumenterat järnbrukens historia i bl.a. Halland och Småland.

I Trändenäs, som också är på gång för min dokumentation, har jag letat efter din anmoder, men har ej haft tid att fördjupa mig i den delen, men när dokumentationen är färdig kan Du kanske finna Dina rötter även

där. Även den dokumentationen kommer att finnas på samma ställe jag nämnde ovan.

Valloner invandrade ju till Sverige i samband med att järntillverkningen började här. De var goda hantverkare framför allt smeder. Här kan du kanske få ännu mera upplysningar. Det kan också vara så att dessa invandrare var katoliker och därför ej var kyrkobokförda i våra församlingar.

Genom ytterligare studier kan frågetecken kanske rätas ut och jag kan rekommendera följande litteratur:

Högsbyboken 2 delar med Högsby kommun som utgivare. Författare Olle Franzén, Huseby m.fl. Boken finns på Biblioteket i Högsby

Hjorted- Vad arkiven berättar- författare Axel Åsberg Hornsö genom tiderna Se ovan

Arkivet i Vadstena under BergaGårdsarkivet En annan källa som naturligtvis bör kunna ge många svar.

Hoppas detta kan vara till hjälp. Vi önskar lycka till!

Christina Dannesäter
samt en entusiastisk hembygdsforskare vid namn
Sven Furuskog

Vid Britt Edenholms fråga till läsekretsen, på sista sidan i föregående nummer, kom tyvärr inte hennes adress med i tidningen.

Om ni känner till något om hur man förfar vid eftersökning av personer, som tidigare arbetat vid Borhults eller Hornsö masugnar - om det t.ex. finns Hammartingsprotokoll eller Bergsarkiv från 1700- eller 1800-talet - eller om ni vet något om de personer eller deras förfäder hon nämner i sin fråga i nr 68, så är hon tacksam för svar på adress

Britt Edenholm

Allmogevägen 25

811 70 JÄRBO

Tel: 0290-703 77

e-mail: b_edenholm@minpost.nu

Släktforskning på Gamleby Folkhögskola den 2 - 6 augusti

Vecka 32, den 2 - 6 augusti arrangerar Tjust Släktforskarförening en veckokurs i släktforskning på Gamleby Folkhögskola. Man kallar kursen för "Påbyggnad i släktforskning", och det ger en fingervisning om, vilken nivå kursen kommer att ligga på. Från klockan 09.00 på förmiddagen till klockan 16.00 på eftermiddagen i fyra dagar kommer deltagarna att gnuggas i sådana ämnen som Kopporna och den vita pesten, Källkritik, Skifteskartor, Läsning av gammal stil, Domböcker, Data

i släktforskning olika program m.m. Även Ellen Key finns med på ett hörn. Förbundsordföranden Ted Rosvall kommer också och berättar om Emigrantforskning. Dessutom blir det några utflykter till bl.a. Överums Hembygds museum och Gamleby Tingshus. På fredagen avslutas kursen klockan 12.30.

Den som är intresserad kan ringa till Gamleby Folkhögskola tel. 0493-131 00 eller Tjust Släktforskarförening tel. 0490-148 68

Läsövning

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

Nya medlemmar i PLF

Nr	Namn	Postadress	Postnr	Postort	Telefonnr
1766	Britt-Marie Rydstedt	Fatabursvägen 1 C	393 53	KALMAR	0480-47 15 27
1767	Per Öhman	Samkarby 5110	760 40	VÄDDÖ	0176-931 42
1768	Sixten Unger	Färgarevägen 9	393 64	KALMAR	0480-49 92 44
1769	Britt Holm	Skördarevägen 11	393 53	KALMAR	0480-229 21
1770	Olle Holm	Skördarevägen 11	393 53	KALMAR	0480-229 21
1771	Ulf Zander	Gässhult	572 95	FIGEHOLM	0491-360 45
1772	Torkel Sthén	Vedstigen 3	147 52	TUMBA	08-530 314 11
1773	Bodo Linder	Bondeskog	360 53	SKRUV	0478-210 14
1774	GullBritt Holm	Fondstigen 9	574 39	VETLANDA	0383-124 35
1775	Margareta Grimsen	Ingenjörsvägen 36, 6 tr	572 61	OSKARSHAMN	0491-191 15
1776	Bo Nibelius	Södra vägen 48	572 51	OSKARSHAMN	0491-?
1777	Kjell-Arne Wennstig	Skogsvägen 6	572 35	OSKARSHAMN	0491-192 72
1778	Birgitta Johansson	Runöbacken 135	184 41	ÅKERSBERGA	08-540 615 19
1779	Lennart Johansson	Södra Uvö	572 95	FIGEHOLM	0491-340 29
1780	Karl-Gerhard Karlsson	Forsa 308	383 91	MÖNSTERÅS	0499-442 63
1781	Bertil Svensson	Klintvägen 9	388 32	LJUNGBYHOLM	0480-301 38
1782	Nils-Yngve Herrström	Trollsjövägen 6	237 33	BJÄRRED	046-29 48 66
1783	Yvonne Axalo	Fågelstavägen 52, 5 tr	123 33	BANDHAGEN	08-749 03 05
1784	Anders Elofsson	Sporrsjö 183	380 31	LÄCKEBY	0480-60?
1785	Ebbe Johansson	Jutevägen 4	384 40	ÅLEM	0499-221 52
1786	Roland Karlsson	Getabo 5344	382 91	NYBRO	0480-530 70
1787	Inga Wallenquist	Klocksippev. 10	589 35	LINKÖPING	013-15 97 90
1788	Leif Svensson	Träsnidarv. 61	724 71	VÄSTERÅS	021-84 11 11
1789	Evald Pettersson	Gästgivarev. 29	570 72	FAGERHULT	0481-711 94
1790	Anette Leijonberg	Scoutbergsv. 11	572 41	OSKARSHAMN	0491-180 16
1791	Erik Sköld	Daltorpsgatan 11	412 73	GÖTEBORG	031-40 72 76
1792	Börje Carlsson	Blåeldsvägen 5	572 41	OSKARSHAMN	0491-106 68
1793	Åke Larsson	Båtbyggareb. 10	572 40	OSKARSHAMN	0491-165 70
1794	Sylvia Swärd	Lättorp 111	380 30	ROCKNEBY	0480-650 66
1795	Hendel Martinsson	Uthammar 6	572 95	FIGEHOLM	0491-310 54
1796	Marianne Hjertqvist	Norra Vägen 90	572 37	OSKARSHAMN	0491-784 82
1797	Owe Hjertqvist	Norra Vägen 90	572 37	OSKARSHAMN	0491-784 82
1798	Tommy Bjälke	Brotorpsvägen 26	163 44	BROMMA	08-36 24 88
1799	Birgitta Bernsholt	Snödropstigen 6	572 63	OSKARSHAMN	0491-187 40
1800	Amy Aronsson	Slånärsvägen 15	361 94	ERIKSMÅLA	0471-411 25
1801	Kerstin Markhed	Skälshult	572 96	FÅRBO	0491-44 10 51
1802	Hagar Nibelius	Muraregatan 1	572 51	OSKARSHAMN	0491-124 44

37 nya medlemmar efter PLF-nytt nr 68. Vi hälsar dem välkomna!

Antalet medlemmar i PLF är 1 097 den 29 mars 2004.

Demonstrationer av PLFs databas har skett på följande platser:

Mönsteråsgymnasiet, Mönsterås, den 19 januari
 Kråksmåla Hembygdsförening, Folkets Hus, Alsterbro den 16 mars
 Läckeby Bygdegårdsförening, Läckeby, den 25 mars
 Sam Blixt var demonstrationsledare i samtliga fall.

Två nybörjarkurser i släktforskning

Studieförbundet Vuxenskolan har arrangerat två nybörjarkurser i släktforskning.
 Ett tjugotal deltagare har visat sitt intresse.
 Onsdagseftermiddagar och onsdagskvällar träffas man i Arbetsstugan.
 Sam Blixt har ställt upp som cirkelledare.

Nytt eller uppdaterat de senaste veckorna

Datum	Församling	Kod	Födda	Vigda	Döda	Inflvtt.	Husförhör
20040219	Torslunda	(TOL)	1895-1932	1895-1932	1842-1846 1895-1899		
20040227	Kläckeberga	(KLÄ)		1898-1919			
20040229	Torsås	(TOR)	1921-1923				
20040305	Kristdala	(KRI)					1920
20040307	Kläckeberga	(KLÄ)	1910-1920				
20040307	Nye	(NYE)			1950-1971		
20040307	Gladhammar	(GLA)			1700-1705		
20040314	Gärdslösa	(GÅL)			1947-1970		
20040314	Hulterstad	(HUL)	1895-1932				
20040314	Målilla	(MÅL)				1861-1870	
20040315	Kläckeberga	(KLÄ)	1898-1909				
20040315	Misterhult	(MIS)			1947-1951 1957-1970		
20040315	Norra Möckleby	(NMÖ)	1898-1920				

Antalet poster i PLFs databas uppgår den 14 jan. till 3 485 251

Förnyad uppmaning till PLF-medlemmar med flera.

Eftersom Släktforskarförbundets styrelse har beslutat att manuellt komplettera Sveriges dödbok med namnuppgifter mm för tiden 1950 - 1970, där sådana saknas uppmanar vi medlemmar och andra intresserade att hjälpa till med detta arbete.

Titta på <http://home.swipnet.se/hossna/sdb.htm>

Vi vädjar till medlemmar i PLF och andra intresserade att hjälpa till med

Läsning, tolkning och inmatning av uppgifter från kyrkoböcker och andra handlingar. Detta gäller särskilt uppgifter för 1900-talet, speciellt fram till 1933, för döda fram till 1970.

Vi behöver även medhjälpare för kontroll av redan inmatade uppgifter. Detta i synnerhet för att de kommande CD-skivorna skall bli så bra som möjligt.

Arbetet med CD-skivorna

För 175 församlingar, således större delen av de 188 församlingar, som nu är representerade i databasen, är den så kallade filtvätten påbörjad. Över sextio medhjälpare arbetar med strukturering av datafiler, för att vi skall kunna använda databasen i det nya presentationsprogrammet, som initierades av PLF vid förbundets konferens i Leksand 2001.

Vi behöver dock flera filtvättare för detta arbete. Är Du också intresserad av att hjälpa till är Du välkommen.

Eposta då till sam.blixt@telia.com

Vill Du läsa om arbetet med de kommande CD-skivorna kan Du titta på <http://www.algonet.se/~samblixt/CDskivor.htm>

Jag vill dessutom vädja till PLF-medlemmar med flera att arbeta i projektet "Namn åt de döda" för Sveriges Släkt-forskarförbund och PLF samt för PLFs del även för åren fram till 1947.

Sam Blixt

Den 15 december intervjuades Sam Blixt i TV-programmet 24 minuter. Här sitter han inför sändningen tillsammans med programledaren Elisabeth Hedborg.

Östra Götalands vårsammanträde

Den 20 mars sammanträdde representanter från släktforskarföreningarna TSF, ÖGF, PLF, VHSE och KLGf i Biblioteket i Västervik i ett av sina två årliga sammanträden. Avsikten är att diskutera gemensamma angelägenheter och samordna verksamheten. Från PLF deltog Christina Dannesäter, Sam Blixt, Ingvar Karlsson och Anders Thunberg.

Huvuddelen av sammanträdet ägnades åt problemet med utbildning av studiecirkelledare. Behovet av duktiga cirkelledare i släktforskning är stort och växande. För att råda bot på detta hade ÖG inbjudit Stefan Gabrielson från Vuxenskolan i Växjö. Han förklarade att Vuxenskolan är intresserad av ett samarbete, men att man också vill ha någonting i utbyte. Om de utbildar cirkelledare vill de också ha cirkelarna. Dessa bör inte gå till

Lösning till läsövning

Hustru Lisken Gabriels
dotter samt Brita
Gabriels dotter med
påståenden som följande skriftliga
stämningensansökan
innehåller: uppå
min Swärfader
Gabriel Pärsson i
Malghult, Swåger
och Swägerskor Sven
Andersson och dess
Hustru Lisken Gabriels dotter i Bjälebo
och Brita Gabriels dotter i Kråkenäs
anhålles om laga
återstämning till
nästa Ting med
Tuna Läns Härad uti Ishult med
påstående 1° Första puncten i Hufwud stämningen
rörande fastig-

Översättarens anm:

1° utläses *pro primo*
(latin) = för det första

andra studieförbund. Konkurrenten mellan studieförbunden är ett problem. Med mera samarbete mellan de lokala studieförbunden borde fler cirklar kunna starta. Som det nu är splittras deltagarna upp i alltför små grupper, och ofta resulterar detta i att ingen cirkel kommer till stånd.

Mötet beslöt att uppmana de olika föreningarna att utse någon eller några, som kan leda studiecirklar. Dessa kan sedan ta kontakt med Stefan, som sedan driver frågan vidare.

KLGf informerade om sitt 25-årsjubileum, som kommer att firas med olika aktiviteter. Bl.a. arrangeras utställningar på olika bibliotek i länet med material också från andra föreningar. Lördagen den 23 oktober kommer att bli speciellt innehållsrik.

Föreningarna informerade varandra om nya CD-skivor, böcker och aktiviteter, som kommer att inträffa under året. I det sammanhanget berättade Sam Blixt, att förbundet kommer med en utökad dödslista fram till 2003. Den kommer att introduceras på släktforskar-dagarna i Östersund, som äger rum i augusti.

Nästa möte blir den 18/9 i Västervik.

Frågor på databasen sänds till
PLF, Box 23, 572 21 OSKARSHAMN

Tel. Arbetsstugan 0491-153 82
Postgironummer 40 09 38-7
Bankgironummer 386-0475
E-post: plf.oskarshamn@telia.com

Du kan också skicka dina frågor via vår hemsida, som du lättast når med adressen **come.to/plf**. I *databasen* hittar du vårt elektroniska formulär.

Kostnader för brevfrågor

Vi tar **40 kronor per svar** enligt det särskilda frågeformuläret eller för brev med max fem frågor.

Vi tar **80 kronor för samma tjänster** till icke medlemmar.

Sänd också med ett **frankerat svarskuvert!** Avgifterna för svar på brevfrågor kan sändas in via postgiro eller på annat sätt.

Ange på frågeblanketten Du sänder in, vilket av betalningssätten som använts. Om pengarna sänds via postgiro, så meddela på talongen, vad pengarna är avsedda för. Det kan ibland uppstå missförstånd om detta.

Nästa nummer av PLF-nytt kommer ut den 8 augusti